

ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ПОГОДЖУЮ

Гарант освітньої програми

І. Мринський Іван МРИНСЬКИЙ

"20" листопада 2020 року

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. завідувача кафедри

Олена Марковська Олена МАРКОВСЬКА

Протокол засідання кафедри

ботаніки та захисту рослин ХДАЕУ

від "20" листопада 2020 року №5

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ **КАРАНТИННІ ШКІДЛИВІ ОРГАНІЗМИ**

Назва навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський) рівень

Освітня програма – Захист і карантин рослин

Спеціальність – 202 Захист і карантин рослин

Галузь знань – 20 Аграрні науки та продовольство

Херсон – 2020

1. Загальна інформація

Назва навчальної дисципліни	Карантинні шкідливі організми
Факультет	Агрономічний
Назва кафедри	Ботаніки та захисту рослин
Викладач	Макуха Ольга Володимирівна, кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри ботаніки та захисту рослин Наукові інтереси: удосконалення технологій вирощування, дослідження видового складу шкідливих організмів у посівах ефіроолійних культур http://ksau.kherson.ua/agro/kafbotan.html
Контактна інформація	095-876-37-86, olga_ovm@ukr.net , botanika@ksau.kherson.ua
Графік консультацій	щовівторка, з 14 до 16 години
Програма дисципліни	<i>Змістова частина 1. Карантинні шкідники рослин</i> Тема 1. Вступ до дисципліни. Карантин рослин та карантинні об'єкти Тема 2. Шкідники рослин як об'єкт карантину. Карантинні шкідники зернових, бобових культур та продуктів запасу Тема 3. Карантинні шкідники плодових, ягідних та цитрусових культур Тема 4. Карантинні шкідники овочевих та квітково-декоративних культур <i>Змістова частина 2. Карантинні хвороби рослин та нематоди</i> Тема 5. Хвороби рослин як об'єкт карантину. Карантинні хвороби зернових культур Тема 6. Карантинні хвороби плодових, ягідних та цитрусових культур Тема 7. Карантинні хвороби картоплі, овочевих та квітково-декоративних культур Тема 8. Карантинні види фітопаразитичних нематод <i>Змістова частина 3. Карантинні бур'яни</i> Тема 9. Бур'яни як об'єкт карантину рослин Тема 10. Карантинні бур'яни, відсутні в Україні (Список А1) Тема 11. Карантинні бур'яни, обмежено поширені в Україні (Список А2). Регульовані некарантинні бур'яни
Мова викладання	українська

2. Анотація курсу

Анотація курсу	Дисципліна «Карантинні шкідливі організми» є обов'язковим компонентом освітньої програми підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня зі спеціальності 202 «Захист і карантин рослин» на агрономічному факультеті, вивчення якої відбувається в п'ятому семестрі третього року навчання. Дисципліна знайомить здобувачів вищої освіти із характеристикою карантинних шкідливих організмів, відсутніх та обмежено поширених на території України, а також регульованих некарантинних видів, фітосанітарними заходами з карантину рослин. Вивчення даної дисципліни є необхідною умовою для розуміння майбутніми фахівцями особливостей шкодочинності, можливих шляхів поширення карантинних
-----------------------	--

	об'єктів, кваліфікованої розробки і застосування фітосанітарних заходів проти регульованих шкідливих організмів.
Інформаційний пакет дисципліни	http://dspace.ksau.kherson.ua:8888/course/view.php?id=596

3. Мета та завдання курсу

Мета викладання дисципліни	ознайомити здобувачів вищої освіти із систематичним положенням, особливостями морфології, біології, шкодочинності карантинних видів кліщів, комах, хвороб рослин, нематод, бур'янів, відсутніх, обмежено поширених та регульованих некарантинних видів на території України, сформувані теоретичні знання і практичні навички розробки та застосування фітосанітарних заходів захисту об'єктів регулювання (підкарантинного матеріалу та територій) від регульованих шкідливих організмів.
Завдання вивчення дисципліни	<ul style="list-style-type: none"> – вивчення особливостей морфології та біології регульованих шкідливих організмів; – наукове обґрунтування фітосанітарного ризику при завезенні та можливій акліматизації карантинних об'єктів на території нашої держави; – аналіз шкодочинності карантинних організмів для сільського, лісового та садово-паркового господарства, потенційних екологічних та економічних збитків в результаті їх життєдіяльності; – формування теоретичних знань та практичних навичок розробки і застосування фітосанітарних заходів, виявлення, моніторингу та боротьби з регульованими шкідливими організмами.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Компетентності здобувача вищої освіти, сформовані в результаті вивчення курсу	
Загальні	ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК 3. Знання і розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
Спеціальні (фахові)	ФК 1. Здатність проводити фітосанітарну діагностику хвороб рослин, комах, кліщів, нематод, гризунів та бур'янів за сучасними принципами і методами. ФК 2. Здатність інспектувати об'єкти регулювання з метою забезпечення дотримання ними фітосанітарних заходів у процесі виробництва, зберігання, транспортування, реалізації, експорту, імпорту, транзиту продукції рослинного походження. ФК 4. Здатність виявляти, локалізувати і ліквідовувати регульовані шкідливі організми за результатами інспектування та фітосанітарної експертизи. ФК 6. Здатність оцінювати фітосанітарні ризики (біологічні, екологічні, економічні) внаслідок занесення чи поширення регульованих шкідливих організмів. ФК 9. Здатність організовувати заходи із захисту і карантину рослин підприємствами, установами, організаціями усіх форм власності та громадянами, діяльність яких пов'язана із користуванням землею, водними об'єктами, вирощуванням рослин сільськогосподарського та іншого призначення, їх реалізацією, переробкою, зберіганням і використанням відповідно до угод СОТ, СФЗ, європейських вимог.

	soft skills: здатність логічно і критично мислити, брати на себе відповідальність, самостійно приймати рішення.
Програмні результати навчання (ПРН)	
ПРН	ПРН 6. Коректно використовувати доцільні методи спостереження, опису, ідентифікації, класифікації, культивування об'єктів агробіоценозів та підтримання їх стабільності для збереження природного різноманіття. ПРН 11. Дотримуватися вимог законодавства у сфері захисту і карантину рослин та оперативно реагувати на зміни в законодавстві.

5. Місце навчальної дисципліни у структурі освітньої програми

Рік викладання	
Семестр	5
Курс	третій рік навчання
Обов'язкова компонента / Вибіркова компонента	обов'язковий
Пререквізити	Загальна ентомологія, Загальна фітопатологія, Гербологія
Постреквізити	Карантинна лабораторна експертиза, Сільськогосподарська ентомологія, Сільськогосподарська фітопатологія, Агрофармакологія

6. Обсяг курсу на поточний навчальний рік

Кількість кредитів / годин	3 / 90
Лекції	22
Практичні / Семінарські	22
Лабораторні	
Самостійна робота	46
Форма підсумкового контролю	залік

7. Технічне та програмне забезпечення / обладнання

Технічне та програмне забезпечення	мультимедійний проектор, доступ до мережі Internet, конференц-платформа Zoom для проведення занять в дистанційному режимі
Обладнання	бінокюляри МБС-10, біологічні мікроскопи Micromed XC2610, відеонасадка на мікроскоп, термостат сухоповітряний ТС, сушильна шафа термоLAB, електронні ваги FN-600, рефрактометр польовий і лабораторний, лабораторне обладнання

8. Політика курсу

Загальні вимоги	<ul style="list-style-type: none"> – здобувачі вищої освіти повинні планомірно та систематично засвоювати навчальний матеріал; – брати активну участь у навчальному процесі, долучатись до активних форм навчання; – для нарахування додаткових балів та підвищення рейтингу з дисципліни здобувачі вищої освіти можуть приймати участь у наукових конференціях, роботі наукових гуртків, підготувати наукову статтю тощо
Політика щодо дедлайнів і перескладання	<ul style="list-style-type: none"> – письмові роботи, надані з порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку; – у разі написання контрольної роботи на незадовільну оцінку або для покращення оцінки здобувач вищої освіти має одну спробу перескладання
Політика щодо відвідування	<ul style="list-style-type: none"> – не пропускати навчальні заняття, не запізнюватись; – дотримуватись правил безпечного поводження на занятті з приладами, обладнанням, реактивами; – не відволікатися на сторонні справи під час занять; – завчасно знайомитись із темою практичної роботи; – пропущенні заняття відпрацьовувати у встановлений викладачем строк; – не користуватися гаджетами під час занять
Політика щодо виконання завдань	<ul style="list-style-type: none"> – відповідально ставитись до виконання завдань; – своєчасно виконувати навчальні завдання; – під час підготовки до практичних занять, виконання самостійної роботи користуватись конспектом лекцій та рекомендованою літературою; – осмислювати, аналізувати, розуміти навчальний матеріал, не намагатись вивчити його на пам'ять; – приділяти достатню увагу самостійній роботі
Академічна доброчесність	<ul style="list-style-type: none"> – списування під час контрольних, тестових робіт заборонено; – роботи здобувачів є оригінальним дослідженням або міркуванням; – з повагою ставитись до думки інших здобувачів вищої освіти; – дотримуватись вимог академічної доброчесності (не списувати під час контрольних робіт, самостійно виконувати завдання СРС)

9. Структура курсу

Номер тижня	Вид занять	Тема заняття або завдання на самостійну роботу	Кількість				
			годин				балів
			лк	лаб.	сем. / пр.	СР	
Змістова частина 1. Карантинні шкідники рослин							
1	Лекція 1	Вступ до дисципліни. Карантин рослин та карантинні об'єкти	2				
	Лекція 2	Шкідники рослин як об'єкт карантину. Карантинні шкідники зернових, бобових культур та продуктів запасу	2				

	Самостійна робота 1	Вступ до дисципліни. Карантин рослин та карантинні об'єкти. Перелік регульованих шкідливих організмів				4	3
2	Практична робота 1	Перелік регульованих шкідливих організмів			2		4
	Практична робота 2	Карантинні шкідники зернових, бобових культур та продуктів запасу			2		4
	Самостійна робота 2	Шкідники рослин як об'єкт карантину. Карантинні шкідники зернових, бобових культур та продуктів запасу			4		3
3	Лекція 3	Карантинні шкідники плодових, ягідних та цитрусових культур	2				
	Практична робота 3	Карантинні шкідники плодових, ягідних та цитрусових культур			2		4
	Самостійна робота 3	Карантинні шкідники плодових, ягідних та цитрусових культур				4	3
4	Лекція 4	Карантинні шкідники овочевих та квітково-декоративних культур	2				
	Практична робота 4	Карантинні шкідники овочевих та квітково-декоративних культур			2		4
	Самостійна робота 4	Карантинні шкідники овочевих та квітково-декоративних культур				4	3
	ПК ЗЧ 1	Підсумковий контроль знань зі змістової частини 1					8
		Всього за змістовою частиною 1 – 32 год.	8		8	16	36
Змістова частина 2. Карантинні хвороби рослин та нематоди							
5	Лекція 5	Хвороби рослин як об'єкт карантину. Карантинні хвороби зернових культур	2				
	Практична робота 5	Карантинні хвороби зернових культур			2		4
	Самостійна робота 5	Хвороби рослин як об'єкт карантину. Карантинні хвороби зернових культур				4	3
6	Лекція 6	Карантинні хвороби плодових, ягідних та цитрусових культур	2				
	Практична робота 6	Карантинні хвороби плодових, ягідних та цитрусових культур			2		4
	Самостійна робота 6	Карантинні хвороби плодових, ягідних та цитрусових культур				4	3
7	Лекція 7	Карантинні хвороби картоплі, овочевих та квітково-декоративних культур	2				
	Практична робота 7	Карантинні хвороби картоплі, овочевих та квітково-декоративних культур			2		4
	Самостійна робота 7	Карантинні хвороби картоплі, овочевих та квітково-декоративних культур				4	3
8	Лекція 8	Карантинні види фітопаразитичних нематод	2				
	Практична робота 8	Карантинні види фітопаразитичних нематод			2		4
	Самостійна робота 8	Карантинні види фітопаразитичних нематод				6	3
	ПК ЗЧ 2	Підсумковий контроль знань зі змістової частини 2					8
		Всього за змістовою частиною 2 – 34 год.	8		8	18	36
Змістова частина 3. Карантинні бур'яни							
9	Лекція 9	Бур'яни як об'єкт карантину рослин	2				
	Самостійна робота 9	Бур'яни як об'єкт карантину рослин				4	3
10	Лекція 10	Карантинні бур'яни, відсутні в Україні (Список А1)	2				
	Практична робота 9	Карантинні бур'яни, відсутні в Україні (Список А1)			2		4
	Практична робота 10	Карантинні бур'яни, відсутні в Україні (Список А1)			2		4

	Самостійна робота 10	Карантинні бур'яни, відсутні в Україні (Список А1)				4	3
11	Лекція 11	Карантинні бур'яни, обмежено поширені в Україні (Список А2). Регульовані некарантинні бур'яни	2				
	Практична робота 11	Карантинні бур'яни, обмежено поширені в Україні (Список А2). Регульовані некарантинні бур'яни			2		4
	Самостійна робота 11	Карантинні бур'яни, обмежено поширені в Україні (Список А2). Регульовані некарантинні бур'яни				4	3
	ПК ЗЧ 3	Підсумковий контроль знань зі змістової частини 3					7
		<i>Всього за змістовою частиною 3 – 24 год.</i>	6		6	12	28
		<i>Залік</i>					-
		<i>Всього з навчальної дисципліни 90 год.</i>					100

10. Форми і методи навчання

Лекція	<ul style="list-style-type: none"> – словесні: пояснення, лекція, розповідь, навчальна дискусія; – наочні: ілюстрування з використанням мультимедійних засобів
Практичні /Семінарські	<ul style="list-style-type: none"> – словесні: пояснення, інструктаж, розповідь, бесіда, навчальна дискусія; – наочні: ілюстрування з використанням таблиць, схем, малюнків, демонстрування з використанням приладів та дослідів; – практичні: виконання практичних робіт здобувачами вищої освіти; – інтерактивні: ділова гра, кейс-метод; – підготовка рефератів та доповідей
Лабораторні	
Самостійна робота	<ul style="list-style-type: none"> – самостійне опрацювання конспекту лекцій, рекомендованої літератури; – написання рефератів, підготовка доповідей; – конспектування навчального матеріалу

11. Система контролю та оцінювання

Поточний контроль
систематична перевірка знань на практичних заняттях з використанням методів усного (опитування, доповідь), письмового (контрольна робота, реферат) контролю, презентації результатів виконання самостійної роботи, практичного контролю на занятті, тестового контролю знань. Поточний контроль під час практичних занять – до 44 балів; контроль виконання самостійної роботи – до 33 балів
Підсумковий контроль за змістовою частиною
підсумковий контроль зі змістових частин – до 23 балів (до 8; 8 та 7 балів з першої, другої та третьої змістових частин, відповідно)
Підсумковий контроль
Формою підсумкового контролю з дисципліни є залік, що виставляється на основі результатів поточного контролю, виконання завдань самостійної роботи, підсумкового контролю зі змістових частин. Мінімальна кількість балів, за якою студент отримує залік, складає 60 балів

Розподіл балів з дисципліни

Поточне оцінювання і контроль змістових частин (бали)													Підсумкова оцінка (залік)	
Змістова частина 1					Змістова частина 2					Змістова частина 3				
T1	T2	T3	T4	ПК ЗЧ 1	T5	T6	T7	T8	ПК ЗЧ 2	T9	T10	T11		ПК ЗЧ 3
4/7	4/7	4/7	4/7	6/8	4/7	4/7	4/7	4/7	6/8	2/3	6/11	4/7	4/7	60/100

12. Шкала оцінювання

Шкала рейтингу ХДАЕУ	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	Відмінно
82-89	B	Добре
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	Задовільно
35-59	FX	Незадовільно
1-34	F	Незадовільно (з обов'язковим повторним вивченням курсу)

13. Рекомендована література та інформаційні ресурси

Основна література	<ol style="list-style-type: none"> 1. Станкевич С.В. Методи огляду та експертизи підкарантинних матеріалів: навч. посібник. Харків: ФОП Бровін О.В., 2017. 256 с. 2. Станкевич С.В., Забродіна І.В. Зовнішній і внутрішній карантин рослин: рекомендації до вивчення дисципліни. Харків, 2016. 38 с. 3. Закон України «Про карантин рослин». URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3348-12#Text. 4. Міжнародна конвенція про захист рослин. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_805#Text. 5. Сикало О.О., Чернега Т.О. Карантинні бур'яни. Національний університет біоресурсів і природокористування України, 2015.
Додаткова	<ol style="list-style-type: none"> 1. Мовчан О.М. Карантинні шкідливі організми. Частина I. Карантинні шкідники. Київ: Світ, 2002. 288 с. 2. Сикало О.О., Мовчан О.М., Устінов І.Д. Карантинні шкідливі організми. Частина II. Карантинні хвороби. Київ: Колобіг, 2005. 412 с. 3. Перелік регульованих шкідливих організмів. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0879-19#Text. 4. Перелік об'єктів регулювання для цілей контролю за переміщенням територією України, для цілей імпорту, експорту та реекспорту. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1177-2019-%D0%BF#n707
Інформаційні ресурси	<ol style="list-style-type: none"> 1. Інтернет-ресурси: Журнал «Захист і карантин рослин». URL: http://zkr.ipp.gov.ua/index.php/journal. Сайт Державної служби України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів. URL: https://dpss.gov.ua/.

- Сайт Головного управління Держпродспоживслужби в Херсонській області. URL: <https://dpss-ks.gov.ua/>.
- Сайт Державної установи «Центральна фітосанітарна лабораторія». URL: <http://cfl.gov.ua/index.php?lang=ua>.
- Сайт Херсонської обласної фітосанітарної лабораторії. URL: <http://www.fitolab.ks.ua/>
- Сайт European and Mediterranean Plant Protection Organization. URL: <https://www.eppo.int/>.
2. Наукові бібліотеки:
- Національна наукова сільськогосподарська бібліотека НААН, м. Київ, вул. Героїв Оборони, 10. URL: <http://www.dnsgb.com.ua/>
- Наукова бібліотека Херсонського державного аграрно-економічного університету, м. Херсон, вул. Стрітенська, 23. URL: <http://ksau.kherson.ua/nnb.html>
3. Навчально-інформаційний портал університету. URL: <http://dspace.ksau.kherson.ua:8888/>
4. Сторінка кафедри ботаніки та захисту рослин на сайті університету. URL: <http://ksau.kherson.ua/agro/kafbotan.html>